

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 27. Guaïcuræi excoluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

suboffensi, exaggeratis rebus, Commissarium permovere, ut Limam Holguinum ire compelleret, immoderationis, ut aiebant, in delegati officii administratione apud primarios Inquisitores rationem redditurum. Septingentis leucis Lima abest ab Assumptionis urbe, & jam Didacus Holguinus medium iter confecerat, cum ab Inquisitoribus Limensibus, de ejus integritate per citatos tabellarios edoctis, litteras accipit, quibus monebatur, ne ultrò pergeret, satis enim amplissimo Senatui ejus innocentiam & malevolorum hominum temeritatem esse perspectam. Procedente verò tempore re cognitâ, Summum in Hispania Inquisitionis Tribunal non tantum eum immoderationis absolvit, sed magna cum potestate Commissarium suum, vexatore ejus reprehensò, per Paraquariam delegavit. Didacus Torres è Tucumania in Paraquariam profectus, novum Divi Ignatii oppidum inter Paranam & Paraquarium ab Societate fundatum pro munere inspiciens, laudavit omnipotentem Deum, qui de lapidibus fideles Abrahamæ filios effecerat. Nec potuit se continere, quin pallium unicum, quod habebat, tentorium, mantilia, & reliqua longissimorum itinerum instrumenta in partes discissa, novis hominibus manu nudioribus; Sociis verò rerum omnium egentibus jumentum, quo vehi solebat, industria sua, ac cetera uestimenta conferret. Præterea Rocho Gonsálvio Iconem Beatæ Virginis manu pictæ dono dedit, jubens, ut eam in sociam expeditionum Apostolicarum assumeret, quam lubuit populorum debellatricem appellare, non vano nomine. Nam commodè accidit ut duo Casiquii è Parana tom venirent, qui ab Provinciali sollicitati ad Fidem, cum initio resisterent, ab iis saltem impetratum, ut vellent ante Iconem Virginis MARIÆ genibus flexis cum cætera plebe cœleste lumen pro se implorare. Mirum dictu: sequenti die ambo Casiquii diversis ex domibus, non communicatis consiliis, ad Provinciam redeuntes, Christianos velle se esse, & cum suis popularibus in eam spem oppidum condere (quod & postea fecere) testati sunt. Ideirò ritè Iconi Virginis MARIÆ nomen Debellatricis assertum est, quâ in perpetuam comitem assumptâ, Rochus Gonsálvius insignes victorias à Paranensibus Urvaicensibusque, uti demonstrabimus, cum claritate nominis reportavit.

PROVINCIALIS ex eo oppido abiens Petrum Romerum in spem Guaicuræos rursum adeundi secum abducit, cum quo adversò Paraquario naviganti Guaicuræorum Dux obviam processit, spondens se suosque, si Societas restitueretur, imperata fideliter facturos. Laudato Barbari Ducis consilio, Didacus Torres ad Guaicuræorum littus applicat, pellectosque muneribus Barbaros alloquens, affirmat, se eâ lege Sacerdotes concessurum, si à trucidatione abstinere vellent, & se sinerent in oppidum coactos verâ Religionem institui. Mox urbem Assumptionis petens, sacram supellestem, resque varias ad conciliandam largitionibus gentem mille & trecentis aureis coemptas, Petro Romero & Antonio Morantæ tradit, monitosque ut Provinciam, gloriofis periculis obnoxiam, magnis animis adirent, abs se sub finem anni amandar. Ipse verò evocato è Guairania Josepho Cataldino, quatuor Societatis vota coram se professuro, cum eodem magnis itineribus Gordubam Provincialia Comitibus coacturus contendit. Petrus Romerus cum socio Guaicuræis redditus, constructâ casâ, & æde sacrâ refectâ, primos labores resumens, quanto numero potuit Barbaros in unum reduxit. Quibus interjecto tempore pro more dilapsis, ardente maxime Sole, & summâ aquæ potabilis inopiâ, eò perrexit, ubi Guaicuræorum Dux cum frequenti multitudine vivebat. Ibi à Ducis matre evicit, ut se sequeretur, & non procul æde sacrâ abs se constructâ habitaret: quæ non abnuens & Christianis imbuta præceptis effecit, ut nurus eodem secum concederet; & mox alii atque alii exemplum sequuti, plerosque tandem eò perpulere, ut se cum duce Sociis adungerent, sinerentque simul doceri. Detrectantibus verò adolescentibus pueritiam jam egressis inter pueros & fœminas sedere, attributum est Catecheseos tempus diversum, ne superbo pudore ab doctrinâ retraherentur. Neque animis solum, sed etiam corporibus ferebant opem: quare contenti talari veste ex vili gossipio, aquæ potu, cibari simplicis, & reticulo pro lecto pensili, pecuniam ferme omnem, ab Rege Catholico pro vitæ subsidio utriq; numerari iussam,

Laudatur.

Didaci Torres liberalitas.

Virgo Maria Ethnicis salutaris.

Ethnicorum debellatrix.

CAPUT XXVII. Guaicuræi excolluntur.

Didacus Torres Guaicuræos adit.

Large donas.

TUGAO
7172
unitate
totius
militari
Guaicuræi
adumque
conciliantur.

in cœmendis ferramentis, aliisque rebus ad devinciendos largitate Barbaros, infumebant. Si quid cupediarum aliunde mitteretur, in pueros agrosque largiebantur, & à multis multa corrogabant, ut semper suppeteret quod darent, rati, ex mente Didaci Torres, dona apud Barbaros, mortalium egentissimos, miraculorum vicena subire debere. Si Guaicuræi, quod frequentissimum erat, mutarent loca, ipse Romerus (Morantâ ad Sarcinas relicto) difficillimis itineribus ad eos itabat, nec unquam fere sine operæ pretio, nam multos adultæ ætatis homines infantesque morti proximos his in excursionibus Christo lucrifecit. At in oppido quotquot graviter ægrotare contingebat, summâ ope ambo Socii adnitebantur, ut qui reliquo vitæ tempore ferarum more vixissent, saltem in morte ad Fidem Christi animum adjicerent. Satis constat his artibus ferocissimam Guaicuroorum gentem non tantum diu utcumque in officio fuisse retentam, sed etiam Niapuroorum & Baiarum barbarissimorum hominum quamplurimos plectos, ut de Divinis rebus Socios verba facientes audire vellent.

Petri Romeri excursioner.

CAPUT XXVIII.
Guaicuroorum primum ab Romero adeuntur.

Guaicuroorum mores.

Petri Romeri patientia.

Guaicuroorum primitia Deo facta.

CAPUT XXIX.
Martinus Xaverius Urtafum in Guairaniâ moritur & laudatur.

Incrementa Guairaniæ oppidorum.

IN eodem terrarum tractu Guaicuroorum Dux (nam Guaicuroorum gens, uti supra demonstravimus, sub duobus capitibus bipartita est) sive vicinorum amulatione, sive religionis æstimatione, Socios apud Guaicuroos degentes rogatum venit, ut coram terras suas inspicerent, locumque ad condendum oppidum designarent. Lætus hoc nuncio Romerus, confidentius quam securus Barbaro se tradit ducendum: porro in omni peregrinatione perpetuus apud eam gentem mos inolevit, ut non tantum uxores & filios, sed etiam supellectilem, arma, domos plucatiles, omnia denique, de comœatu nihil solliciti, secum portent. His impedimentis impliciti vix milliæ Italicum triduo eundo conficiunt: nam ubi tantillum procefferint, erectis in caulorum speciem storeis, cibum quarunt, nec ante ex uno in alium locum abeunt, quam totum venatione piscationeve exhausterint. Sic intolerabili tædio Romerus cum Guaicuroorum gente, unico servulo & linguæ interprete comitatus, Barbarorum cibo contentus, per infestas aculeatis culcibus paludes, per obnoxia tygribus loca, per spineta, arundineta, & ambages, quadraginta totis diebus vix septem leucarum spatium, si rectâ iretur, confecerat, cum litteras ab Assumptionis Collegii Rectore accipit, quibus perlæctis, Barbarorum Duci significat, nisi citatis itineribus cum expedito comitatu pergerent, se infestâ, è Majorum voluntate, eò unde discesserat se rediturum. Ergo, relicta popularium suorum multitudine, Dux duplicavit itinera, Romerumque per suas terras celeriter circumductum, designato oppidi loco, ad Guaicuroos reduxit. Quamvis verò res ad exitum non perducta sit, non parva tamen Romeri laus fuit, contemptâ morte, infidæ genti pro Christi causa se tradentis. Verum ne incasum omnis à Romero susceptus labor caderet, infans in itinere ante mortem Sacramento expiatus est, & venefica anus cum morte colluctans, diu animæ medelam respuens, tandem Christiana fieri voluit, feliciterque in ultimo agone obtinuit. Sed jam gestit calamus Guairaniæ, Apostolicis operibus clarâ, revivere.

JOSEPHO Cataldino ad Comitia Provincialia profecto, tres tantum Socii, Antonius scilicet Ruifus, Simon Maçeta, & Martinus Xaverius Urtafum in Guairaniâ permanerant; pauci admodum pro multiplicitate rerum agendarum: nam Maracana, numerosi pagi Dominus, diu Sociis reluctatus, Divino terrore percitus, combusto suo pago, se tandem cum suis popularibus Ignatianis Neophytis adjunxerat; cujus exemplo confluebant undique Ethnici ad Sociorum oppida, ad eò jam numerosa & splendida, ut Antonius Ruifus scriberet, novalia hæc cum Peruviz veteribus conferri posse. In continuo motu erant Socii, sive in oppidis Ethnicos Neophytosque edocerent, sive ad loca remota, Barbaros reducendi ergo, excurrebant, sive denique quò fervor animi, peste miserum in modum grassante, singulos distraheret. Sic res Guairaniæ solâ Sociorum paucitate laborantis se habebant, cum Æterno Numini ex hac paucitate Martinum Xaverium Urtafum Sacerdotem, juvenem veteranis parem, ad Cœlestes sedes evocare lubuit. Id ante maturitatem

annorum